

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор”

Професионално направление: 8.2.

Изобразително изкуство

ФИИ

Катедра „Изкуствознание“,

НХА

Тема: „Стъклописите на Иван Пенков в

Съдебните палати в София и Русе”

на доц. Цветан Георгиев Стоянов, НХА

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Представеният за становище дисертационен труд на доц. Цветан Георгиев Стоянов се състои от следните части: Увод, четири глави, Заключение, Приложения, Библиография, Албум с репродукции, които представляват визуалния материал – основа на дисертационния труд. Общият обем на труда е 250 страници. Той съдържа елементите на докторска дисертация и е разработен основно в областта на историята на изкуството, като има анализи и в областта на теорията на изкуството. Визуалните приложения са пряко обвързани с доказването на основната теза на труда, като са и логичната основа на изследователските търсения на докторантката. Голяма част от илюстративния материал е фотодокументиран от автора. Изводите в разработката са добре определени. Добро впечатление прави списъкът на използваните литературни източници на кирилица (106 бр.) и латиница (31бр.) .

2. Предметът и целта на труда, както и задачите на изследването са формулирани в увода, без да са отделени в самостоятелен абзац. Те произтичат от конкретните художествено-пластични търсения на автора. Като основен изследователски и артистичен интерес за докторанта представлява трансформирането на рисунката на Иван Пенков, която поради концентрираната си форма е „подходяща за пренасяне в материал“. Тази теоретична постановка е част от тезата на труда, която не е отделена самостоятелно, а е имплицирана в цялостната разработка, както и методологията на изследването, която е съвкупна форма от няколко метода за анализ.

3. Изследваният пластичен проблем представлява интерес за проучването и анализирането на конкретна част от българското декоративно-монументално изкуство - витража, в неговата представителна, светска функция. Докторантът набляга на адаптирането

на основни (западни) изобразителни системи във витража, познати чрез творчеството на отделни представители на стъклописта в България и основно реализирани посредством авторските усилия на Иван Пенков, който формира важни композиционни, технологични и естетически принципи.

4. Като съществена и интересна, в изследователски аспект, може да бъде отбелязана тази посока в труда на Цветан Стоянов, в която се разглеждат художествено-визуалните композиции на Иван Пенков в символно-философски аспект. Артистичният интерес на автора е насочен в съществения и полезен паралел между изпълненията на стъклописите в двете съдебни палати в Русе и София. Докторантът не се ограничава само във формална съпоставка на близките композиции, а намира символните разлики и изтъква конкретни влияния от емблематични образци от средновековното българско изкуство (Преслав, Стара Загора, Хрельова кула на Рилския манастир). Цветан Стоянов свестно проучва, описва и анализира типовете композиции в двете съдебни палати. Той изтъква, че независимо от еднаквостта на функциите и интериора на сградите, Иван Пенков „търси ново представяне на темата, което да отговаря на новото време и на конкретната архитектурна обстановка.” (166стр.)

Представява интерес и сравнението, което докторантът прави между стъклописите в Софийския университет и тези, които са обект на дисертационния му труд. Той изтъква разликите в композиционните решения не само като породени от различните социални функции на интериорите, а и като следствие на технологичния процес използван при реализациите им („Глас малерай” в СУ и „Антик глас” в Съдебните палати). Цветан Стоянов подчертава, че „новата техника на стъклата „Антик глас” с по-големите си възможности, прави Пенков по-освободен в структурирането и изграждането на композициите. Авторът използва значително по-голям по размер парчета стъкла, което прави графиката от оловните шпросни по-ясна, по-подредена и изчистена.” (237 стр.) С тази основна част от труда си (гл. II и III) докторантът овещества зависимостта на теоретичните си проучвания и конкретния си творчески опит на художник реализиращ се в областта на витража. Като подкрепя на изследователските си обобщения, той проучва много специализирани литературни източници на кирилица и латиница. Навсякъде, при теоретичния ракурс към визуалните композиции, личи персоналната му авторова позиция.

5. Изводите на изследването са отделени в заключението, като по-ясно са обособени в автореферата. Те са пряко обвързани с разглежданото творчество на Иван Пенков. Като общовалиден извод отасящ се и до художествения ракурс в българското изкуство в периода 30-40 г. на XX в. е съждението, че „българската държава подкрепя изграждането на сгради с

монументална и въздействаща архитектура, с цел да подобри утвърждаването на авторитарната власт.” (234 стр.)

6. В докторския труд на Цветан Стоянов са приложени различен тип методи за анализ (изброени в заключението), от които преимуществени са формалният, иконографският, историческият и сравнителен анализ. Тези методи оформят подхода и същината на изследването. Предложените изследователски обобщения подкрепят тезата на труда. Приносите са отделени в автореферата. Като важни и съществени за изследването може да бъдат изтъкнати обобщенията, в които витражните „композиции са поставени в сравнителен план, който проследява еволюцията на Иван Пенков като художник и стъклописец”. Както и анализирането на „интереса на Иван Пенков към фотографията и изследването на връзката между нейните технологични особености и спецификата на стъклописната технология.” Като много важна и съществена част от изследването е „направената е фотодокументация на актуалното състояние на изследваните стъклописи в Русенската и Софийската съдебни палати.” (стр. 30, Автореферат)

Тази теоретични тези, както и другите синтезирани в труда приноси, биха били от полза, както в областта на критиката и теорията на изкуството, така и в академичната подготовка на студентите от различни специалности на НХА и други университети.

7. Като препоръка към визията на труда, към едно негово бъдещо развитие, би било добре да има финална редакторска намеса. Срещат се доста технически пропуски в текста .

8. Направените научни публикации, свързани с темата на труда, са реализирани в различни академични издателства (БАН, СУ, НХА). Те са:

1. Композиционни особености, художествена организация и геометричен анализ на Стъклопис на Иван Пенков в Тържествената зала в Русенската съдебна палата. – В: Изкуствоведски четения 2013. София: Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2015, с. 531-540. ISSN: 1313 2342;

2. За художествения език в стъклописите на Софийската съдебна палата: в търсене на националната идентичност. – В: Изкуствоведски четения 2015. Изкуствата в Новото време: смесване на езиците/Art in Modern Times: Mixing the Languages. София: Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2016, с.270-279. ISSN: 1313-2342;

3. За монументално-декоративните произведения на Иван Пенков в медиите. – В: Политики и практики в образованието по изкуство и култура. Сборник с доклади 2015 – 2018. София: Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, 2018, с. 264 – 279. ISBN 978-619-185-213-0;

4. Цвят и образ в стъклописите на Иван Пенков. – В: Сборник с материали от Международна научна конференция „Цвят и език II“. София, 01.06.2016 г. СУ „Св. Климент Охридски“, София: Група Цвят, Изд. Група Цвят - България, 2016. с. 146 – 157, ISSN 13 14 – 65 64;

5. Иван Пенков - живот и творчество между три фотографии. – В: Сборник с доклади от Научна конференция на НХА 2015. София: НХА, 2015, (под печат)

Чрез тези публикации резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

9. Авторефератът принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

10. Заключение

На базата на научно-изследователските резултати в представения текст на труда „Стъклописите на Иван Пенков в Съдебните палати в София и Русе”, както и оценката ми относно приносите, автореферата и научните публикации на докторанта, имам основание да смятам, че докторантският труд е с необходимите качества на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на доц. Цветан Георгиев Стоянов образователната и научна степен „доктор”.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ, „Св. Климент Охридски“
ФНПП, катедра“Изобразително изкуство“

06.09.2018

София